

EK/297/2016.

JAVASLAT

a „Thury György várkapitány dicső tettei”

Veszprém Megyei Értéktárba történő felvételhez

VESZPRÉM MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL	
Érkezett:	2016 FEBR 11
Szám:	04/122/2016 Mell.:
Előszám:	04/122/2016
Ügyintéző:	Balogh Gy.

Készítette:

Budai László (név)

..... (aláírás)

Várpalota, 2015. szeptember 30.

Neve: Thury György
Értéktárba történő felvételre

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Várpalota Város Önkormányzata- Értéktár Bizottság

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Várpalota Város Önkormányzata- Értéktár bizottság**

Levelezési cím: **8100 Várpalota, Gárdonyi u. 39.**

Telefonszám: **30/6318326**

E-mail cím: **nemeth.kovacs.anita@varpalota.hu**

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése
„Thury György várkapitány dicső tettei”

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság

egészség és életmód

épített környezet

ipari és műszaki megoldások

kulturális örökség

sport

természeti környezet

turizmus

1. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Várpalotai Thury-vár

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési

tájegységi

• • megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

THURY GYÖRGY DICSŐ ÉLETE ÉS DICSŐ HALÁLA

Thury György Európa-szerte ismert hős volt a maga korában. Nyugaton csak magyar „el Cid”-nek („a Vezér”) nevezték a híres XI. században élt muszlimverő spanyol hős, Rodrigo Diaz de Vivar után. Híre a messzi Anatóliába is eljutott, ahonnan a legnevesebb török harcosok jöttek Magyarországra, hogy vele bajt vívjanak. Állítólag 600 párbajt vívott élete során, melyben egyszer sem maradt alul. Magyarország legnagyobb bajvívója és legfélelmetesebb kapitánya volt, akinek nevét a törökök rettegték, és Dunántúl Oroszlánjaként emlegettek.

Thury György mint szegény köztitként Ságon kezdte pályafutását, és már ekkor kitűnt vitézségével. Miután párbajban legyőzte a váci béget, és győztesen került ki egy másik főtörökkel szemben is, a király jóval megemelte fizetését. Hamarosan Thury lett a lévai főkapitány és Bars vármegyei főispánja. Ekkor sem hagyott fel a párbajozással, a török pasák folyamatosan írták panaszait Thury ellen.

Palotára 1554 októbere előtt került az akkori birtokos Podmaniczky-család hívására. *(Huszár Pál szöveggyűjteményében közreadott, Palotán írt levele 1554. október 18-ai keltezésű!)* Podmaniczky Rafael 1559-es halálakor a magánvár királyi kézbe került. Thury Léván már tapaszt-

ta, hogy milyen nehézségek támadtak a királyi zsoldok elmaradása miatt, így szabadult volna a hivataltól, de végül a Haditanács ígéretet garmadájával rávette, hogy maradjon. Itt is folytatódtak a párviadalai, és továbbra is rengeteg borsot tört a törökök orra alá. 1563 szeptemberében Miksa császár magyar királlyá koronázása idején Pozsonyban a vitézi tornán sem talált legyőzőre, amiért aransarkantyús vitézzé avatta a király. Thury egyetlen korabeli, hitelesnek tekinthető ábrázolása ennek kapcsán maradt fenn, Miksa király és Schwendi Lázás társaságában egy metszeten.

Palota leghíresebb ostroma Thury György kapitánysága idején, 1566. június 5. és 15. között zajlott. Thury György kapitány 500 rosszul fizetett vitézével sikeresen védte meg a várat a 16-szoros túlerővel érkező Arslán pasától. A Palota alá érő felmentő sereg Veszprém, Tata és Vitézy várát is visszafoglalta a töröktől. Arslán ezért a kudarcáért fejével fizetett.

Az ostrom után Thuryt Kanizsa főkapitányává nevezték ki. Jellemző rá hogy érkezése után rögtön bajviadalra hívta ki a szigetvári béget. Ahogyan Palotán tette, Kanizsán is visszavette a töröktől a hódoltsági falvakat. A törökök annyira tartottak tőle, hogy a Kanizsa vizén át sem mertek jönni. Utoljára már a kihívásait sem fogadták el. Dunántúl oroszlánja rettegett legendává vált a törökök körében. Halála is hőshöz méltó volt. Bár 1571. április 2-án halálos kelepcebe csalta a szigetvári bég, az utolsó pillanatig nevéhez híven oroszlánként küzdött. A zalai Orosztony melletti mocsárba szorította be Thury és néhány vitézét a nagy számú török csapat. A lovát kilőtték alóla, Thury a sárba esett. Már egy gazdátlan ló egyik kengyelében volt a lába, amikor a törökök körülfogták, és megadásra szólították fel. Eleinte élve akarták elfogni, ám a krónikás szerint Thury e szavakkal dobta el sisakját, hogy könnyebben szerezzon halálos sérülést: „Ebek, engöm pórázon nem hordoztok, Egyik helyről másikra nem hurcoltok.” Az ellenséget az utolsó pillanatáig kegyetlenül aprította, míg végül teljesen összevagdaltva egy hatalmas pallosütés végzett vele. Testét otthagyták, Zrínyi György temette el nagy tisztségben. Fejét hatalmas diadalmenetben vitték Konstantinápolyba, ahol – Carolus de Rhym császári követ június 19-i jelentése szerint – *"a nagyvezír kezébe vette Thury György fejét, és sokáig nézegette a sebekkel borított szép fejet, és szakállát is megsimogatta"*. Maga a szultán is megnézte Thury fejét. Rhym arra kérte a nagyvezírt, adja vissza Thury fejét, hogy hazájába küldhesse, ám nagyvezír nem teljesítette a kérést, hanem *"ő maga tisztességgel eltemettette Thury György fejét!"* Thury György halálát nemcsak a magyar, de a német és a török költők is megénekelték. Alighogy Thury behunyta a szemét, a török száz falut ragadott vissza Kanizsa tartományából.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Thury György élete példaértékű. Hazafisága, vitézsége korokon átívelő üzenetet hordoz a mindenkori magyarság számára. Kiváló, rettegett nevű, nemzetközi hírű kapitány és párbajhős volt. Ha sport lett volna, és nem halálos valóság, akkor sportteljesítményként sem volna utolsó, hogy kortársai szerint több, mint 600 párbajban legyőzőre soha nem talált (ebből 72 dokumentált), és csak csellel, lesvetéssel, sokszoros túlerővel sikerült őt megölni.

2016. –ban fogjuk ünnepelni 450 éves jubileumát.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- Bogdán István: Régi magyar históriák. Budapest: Neumann Kht., 2003. <http://mek.oszk.hu/05100/05122/html/rmh0011.html>

- Huszár Pál : Thury György szerepe a dunántúli végvári harcokban. Várpalota: [Várpalota Városi tanács V. B.], 1974
- Molnár László, V.: Thury György palotai és kanizsai kapitányságának története In: Veszprémi Történelmi Tár (1989.) p. 48-59. (Elektronikus változat: http://epa.oszk.hu/01600/01612/00002/pdf/vttar_1989-2_06_vmolnar.pdf)
- Takáts Sándor : Bajvívó magyarok. Budapest : Móra, 1979. Elektronikus változat: <http://mek.oszk.hu/03500/03597/03597.htm#18>)
- Takáts Sándor : Régi magyar kapitányok és generálisok. Budapest : Génius, p. 57-152. (Elektronikus változat: <http://digitalia.lib.pte.hu/books/takats-sandor-regi-magyar-kapitanyok-es-generalisok-budapest-genius-kiado-192/web/index.php?page=a057&wpid=2955>)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

<http://krudylib.hu/wiki/thury-gyorgy>

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Egyetlen hitelesnek tekinthető ábrázolás:

(Forrás: "Thury György". Licensed under Közkincs via Wikipédia – https://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Thury_Gy%C3%B6rgy.jpg#/media/File:Thury_Gy%C3%B6rgy.jpg)

Ohmann Béla: Turi György c. mészkőszobra. (Fotó: KGYVK, Jónás Ella, 2014)

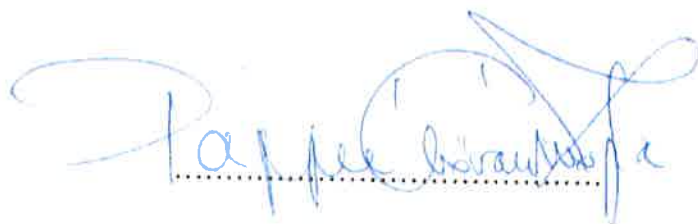
Thury György szerepében Oláh Tibor a 2014-es várapalotai Diadal Napja című rendezvényen.
(fotó: Szabó Péter Dániel)

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

NYILATKOZAT

Alulírott Pappné Csóvári Zsófia mint a THURY-VÁR Nonprofit Kft. képviselője nyilatkozom, hogy a Javaslatt az „Thury György várkapitány dicső tettei” Veszprém Megyei Értéktárba történő felvételéhez csatolt fényképek a THURY-VÁR Nonprofit Kft. tulajdonát képezik, és hozzájárulok a további felhasználásukhoz.

Várpalota, 2015. december 16.

Pappné Csóvári Zsófia

THURY-VÁR Nonprofit Kft.

ügyvezető igazgató

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott, László Csaba régész nyilatkozom, hogy a „Thury György várkapitány dicső tettei”
Veszprém Megyei Értéktárba történő felvételét támogatom.

Kelt Budapesten, 2016. január 22-én.

László Csaba

régész